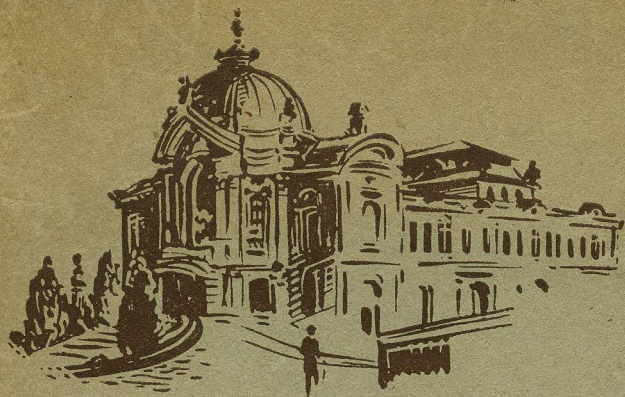

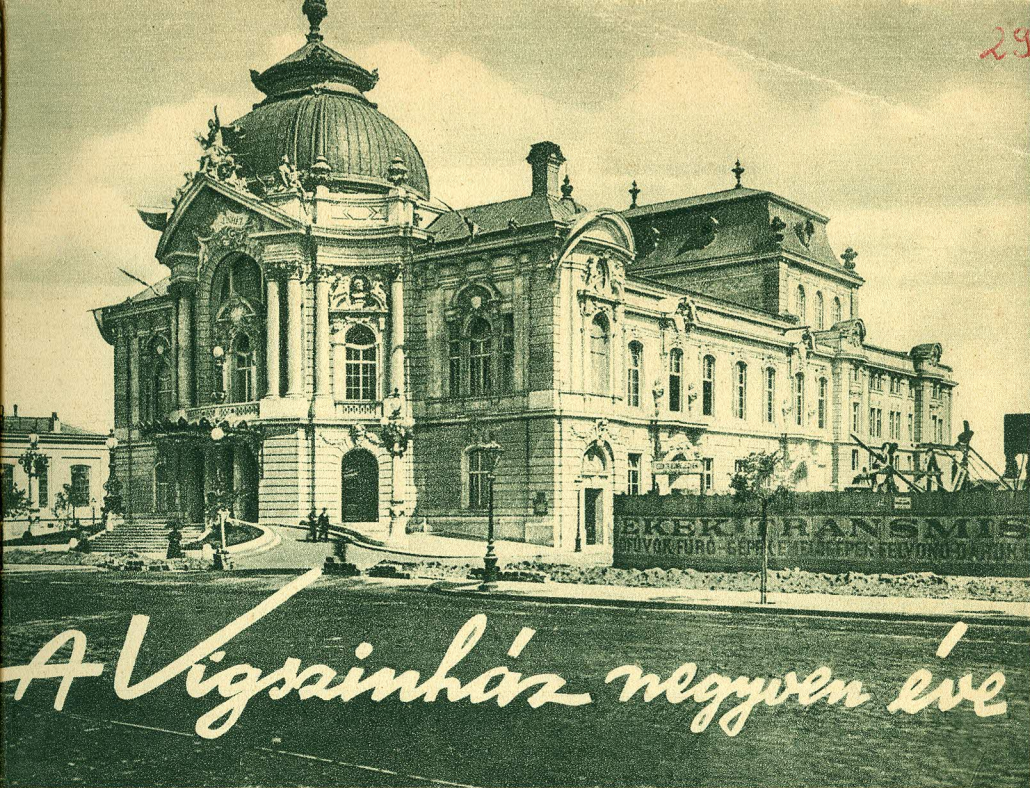
2912

1896—1936

*A Vígszínház
negyven éve*

Jeta Hunyady Sándor

Budapest rohamosan fejlődött. Lakossága gazdagodott. A polgári lakások megteltek perzsaszőnyeggel, porcellánnal, ezüsttel. Az ország fényes milleniumi ünnepekre készült, a város hatalmas közművek építését tervezte.

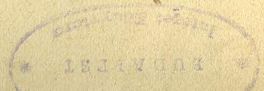
Ebben a bőségtől duzzadó, szerencsés korszakban született a Vigszínház, szinte hajszálnyira hozzáhangolva a kibontakozó konjunktúrához.

Az első pillanatban kissé mégis értelmetlennek tűnt ez a színház-alapítás. Budapest már gazdag volt, de még álmos, lusta, kispolgárian koránfekvő. Népe szerette a kuglit és a sört. A Lipótváros pedig egészen külvárosnak számított. Csupa üres telek, ócskavaskereskedés. Rozzant palánkok, amelyek körül

kinőtt a fű. Bérház alig volt a Lipótkörúton, ellenben ott emelkedett a Haggenmacher-malom óriás épületkomplexuma füstokádó kéményeivel.

Ezen a sivár területen született meg a Vigszínház, a Fellner és Helmer építőcégnek remekül sikerült alkotása. Persze az első időkben túlelegáns volt a környezetéhez. Kicsit nagyralátó, talán arrogáns is. Talán maguk az alapítók is megéhekkentek, amikor elszedték a kőműves-állványokat és meglátták pompás barokk homlokzatát.

Aztán hamar kiderült, hogy nem történt számítási hiba. A koránfekvő, lusta Budapest testét eleven életkedv bizsergeti meg. Az ország jóléte egyre nő. És a Lipótkörúton a csillagok magasságáig szöknek a telekárak.

4238
eln. sz.
fk. 1896

Engedély

Feliró: 1896. május 1-én
ALAPRENDELÉS
FŐKAPITÁNY
HIVATALA

Keglevich István gróf, Szécsy Ferenc és Faludi Gábor budapesti lakosoktól a Városi Törvényszék felhívására az 1891. évi 41. t. c. 28-ában győztesen jogommal fogva e kérelem megadására a rendőrség engedélyt ad.

Engedélyezem, hogy az előírt tanács által készíttetve engedélyezem, kivétel nélkül, a fentebb említett törvények értelmében a rendőrség engedélyt tartathassanak.

Kérem, a fentebb említett tanács által készíttetve engedélyezem, kivétel nélkül, a fentebb említett törvények értelmében a rendőrség engedélyt tartathassanak.

Kérem, a fentebb említett tanács által készíttetve engedélyezem, kivétel nélkül, a fentebb említett törvények értelmében a rendőrség engedélyt tartathassanak.

Kérem, a fentebb említett tanács által készíttetve engedélyezem, kivétel nélkül, a fentebb említett törvények értelmében a rendőrség engedélyt tartathassanak.

(210.)

1896. május 1-én
Keglevich István, gróf

A megnyitás rendőrségi engedélye

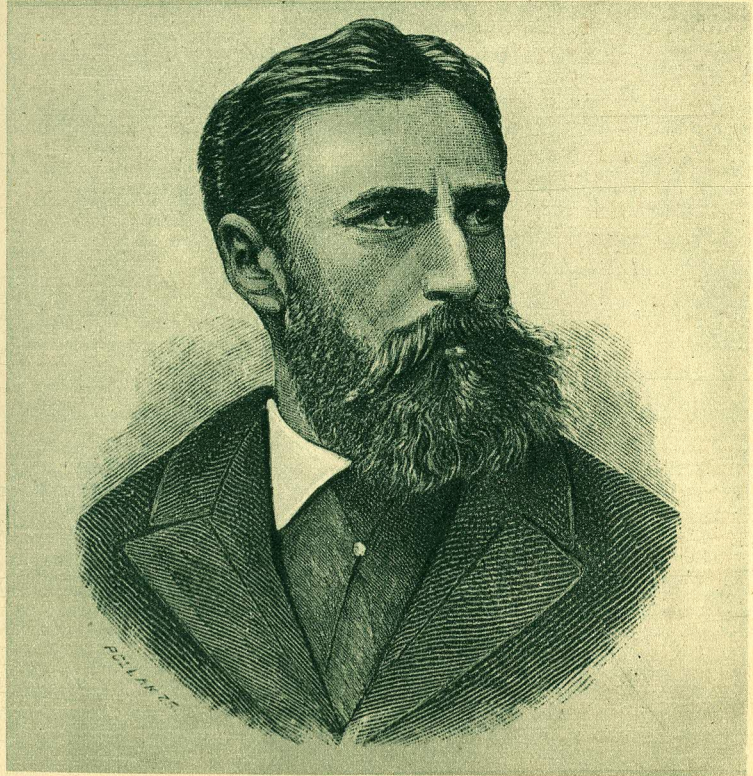
A színházat a millenium évében, 1896-ban nyitják meg, május 1-én, ünnepi keretek között. Kozma Andor prologójával, amelyet Lenkey Hedvig mond el zengő hangján. Ezt követi Jókai Mór háromfelvonásos vígjátéka. Teljes címén: »A Barangok, vagy a peoniai vojvoda.«

Az avató darab megbukik, de három nappal később, egy Bisson bohózat, »Az államtitkár úr« már akkora sikert arat, hogy a színház nemcsak az érdeklődés központjába kerül, hanem már ellenségeket is szerez magának.

A vidékről — főleg Kolozsvárról — összeválogatott társulat friss, jó, ambíciózus. A játéktípus csupa újdonság. A vezetőség bátor és bőkezű. A »fődirektor«, Keglevich István gróf

igen nagyszabású egyéniség. Olyan arisztokrata, aki a címerénél többet ad a szellemi rangjára. Útálja a vászonra mázolt, silány díszleteket. És őszinte pompakedvelése megteremti azt a színpadot, amelyről úgy szoktak beszélni, hogy: »az ember lélekzete eláll, amikor fölmeleg a függöny.« Az első ilyen minden ízében korrekt és pazar színpad (fontos dátum, mert az egyik vígszínházi tradíció kezdetét jelenti) 1896 november 12-én kápráztatja el a közönséget Bracco: »Hűtelen« című drámájának előadásánál.

Tehát Keglevich István gróf jelenti az új színház szellemét. Faludi Gábor a gazdasági ügyekkel törődik. Az első dramaturg Szécsi Ferenc,

Gróf Keglevich István

VIGSZINHÁZ.

Budapest, 1896 május hó 1-én.

Megnyitó ünnepi előadás.

I. szám.

I.

I. szám.

Ünnepi nyitány.

Irtá: BARNÁ IZSÓ, a Vigszínház karmestere. Előadja: a Vigszínház zenekara.

II. PROLOG.

Irtá: KOZMA ANDOR.

A Vigszínház szelleme ----- Lenkei Hedvig. ----- Molnár László. ----- Balassa Jenő.
Plautus ----- Gál Gyula. ----- Kisfaludy Károly ----- Beregi Oszkár.

III.

A Barangok vagy a peoniai vojvoda.

Vigjáték 3 felvonásban. Irtá: JÓKAI MÓR.

Barangok Ubul, gróf	Molnár László.	Szigfried, fia	Tapoczay Dezso.
Borcsa, felesége	Hunyadi Margit.	Barang Jaques	Hegedűs Gyula.
Irbolyka, leánya	Varsányi Irén.	Miriám, leánya	Delli Emma.
Géza, fia	Szathmári Émil.	Tallerosy Zebulon	Szilágyi Kornél.
Barang Tamás, báró	Fenyvesi Emil.	Horváth	Magyar János.
Nandine, neje	Szathmári Árpád.	Karapumpapaloz Archilephtes	Mátrai B. Béla.
	Nikó Lina.	Jean, komornyik	Kassai Győző.

Történethely: Budapest, Barang báró palotája. 136: a honfoglalás ezredik évfordulója.

Kezdeté 7 és 1/2 órakor, vége 10 óra előtt.

Felémelt helyárak:

Földszinti, valamint az erkélyen a az első emeleten lévő proscenium párhelyek 35 frt, a többi első emeleti és erkélypárhely 30 frt. — Másod-emeleti párhely 15 frt. — Földszinti szék: az I. sorban 10 frt, a II—VI. sorban 8 frt. — Földszinti támlaszék: I—IV. sorban 7 frt; az V—VIII. sorban 6 frt; a IX—XII. sorban 5 frt; a XIII—XVI. sorban 3 frt. — I. Erkélytámlaszék: az I. sorban 6 frt; a II—V. sorban 4 frt; a VI—XI. sorban 2 frt 50 kr. — II. Erkély zárlatszék: az első sorban 3 frt; a II—IV. sorban 2 frt; az V—VII. sorban 1 frt; a VIII—IX. sorban 80 kr. — Másodemeleti állóhely 30 kr.

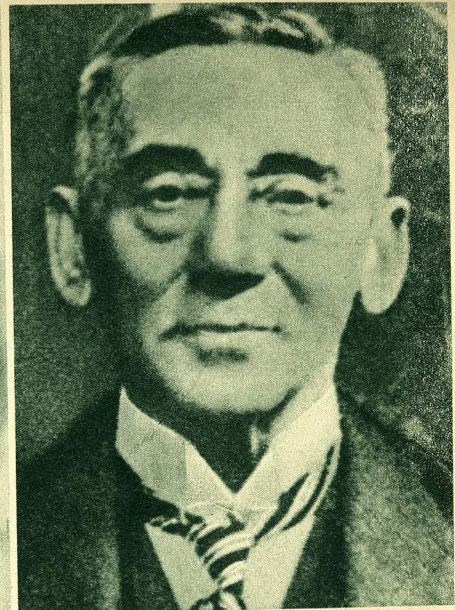
Kérjük a t. színházlátogató közönséget, hogy a nézőtérren felelős, bot és esernyő nélkül, a hűgycs kalap nélkül sziveskedjenek megjelenni. — A ruhatárban a földszinten és I. erkélyen személyenkint 10 kr., a II. erkélyen 5 kr. fizetendő.

A Magyar Vigszínház Részvény-Társaság azon t. részvényesei, a kiknek elővételi joga ezen első előadásra szól. Jegyeiket elővételi díj lefizetése nélkül, igazolvány alapján folyó hó 23-án és 24-én d. e. 9—1 óráig és d. u. 3—6 óráig válthatják meg a Vigszínház városi jegyirodájában (IV., Koronaherceg-utca 8.) Azok a t. részvényesek, a kiknek az első előadásra elővételi joguk nincs, jegyeiket elővételi díj lefizetése mellett, a fent jelzett helyen, I. hó 25-én az említett órákban vehetik át. A részvényesek által igénybe nem vett jegyek az előjegyzések sorrendjében folyó hó 26-án, az ezután még netalán rendelkezésre álló jegyek pedig folyó hó 27-től kezdve kerülnek az említett órákban eladásra, a Vigszínház koronaherceg-utcai jegyirodájában. A május hó 2-án és 3-án tartandó előadásokra szóló előjegyzések a napi színhápolton közzétendő helyárak mellett, folyó hó 23-tól kezdve, hasonlóképp a koronaherceg-utcai jegyirodában eszközölhetők.

A megnyitó előadás színlapja

Dr. Szécsi Ferenc

Ditrői Mór

maga is elegáns tollú drámaíró. A színpad ura pedig Ditrői Móric. Ditrői válogatta össze nagyrészt a művészeket, ő hozta fel magával »egész Kolozsvárt«. Ő fegyelmezi drákói szigorral a társulatot. Ő az első rendező, aki délelőtt, a sötét nézőtérrel így kiált rá a próbáló színészre: »Vigyázz fiam! Fals vagy! Szavalsz! Szerepet mondasz!« Ez meglepően új dolog volt akkoriban, hiszen addig nem volt vád, inkább úgy követelték a színésztől, hogy szavaljon és »szerepet mondjon«.

Azt mondtuk, hogy a színház hamarosan divatba került. Ez igaz is, különösen így madártávlatból. De a gyakorlatban ez a divatba-kerülés évekig tartó, bonyodalmas művelet volt, teli nehéz, anyagi küzdelemmel.

A Vigszínház egyéni műsora nem alakult ki könnyen. Néhány hamar elsüllyedt német és angol szerzőn, néhány vitéz magyar próbálkozáson túl, Alexandre Bissonnal az élükön a franciák kezdtek vezetni. De az első, nagyméretű, világvárosi szabású sikert mégis angol darab jelentette. Mégpedig a »Trilby«, amelyet 1897 május 5-én mutattak be. A premieren a darab és előadás szenzációs diadalt aratott. Szinte évekre emlékezetes maradt Fenyvesi Emil híres alakítása Svengáli szerepében. És rengeteget beszéltek Delli Emma meztelen lábú kis modelljéről is. Utóbb Varsányi Irén vette át ezt a szerepet, ebben aratta első igazi »nagy« sikerét.

A »Trilby« azonban csak »széria« volt, a Svengáli csak szerep. A magyar, művészi győzelmek sorozata

A Trilby plakátja

az »Ocskay brigadéros«-sal kezdődik. *Herczeg Ferenc* drámájának a premierje 1901 február 8-án volt. A darabnak nincs happy-endje. A szakértők nem is akarták hinni, hogy az ilyen műnek sikere lehessen. És íme 190 előadást ért meg a költői színmű, amelynek címszerepében ismét Fenyvesi Emil excellált. Megmutatta, hogyan kell viselni a kosztümöt, bebizonyította, mennyire nem szükséges, hogy a hősnek riogó baritonja legyen, lehet elérni hatást egyszerűen, kis eszközökkel, egy férfiasan száraz hang benső modulációjával. Ocskay: Fenyvesi Emil, Tisza Ilona: a bájosan meleg emlékeket ébresztő Csillag Teréz. Az ő nagy kettősük mellett azonban más profilok is kibontakoznak az elő-

Fenyvesi mint Svengáli

adásból. Pyber vikáriust *Hegedüs Gyula* játssza. Kis szerep, semmiség, de oly reálisan, oly életszagúan volt »megcsinálva«, hogy aki látta, soha nem felejtethi el a ravasz papot, amint ezüst kincseit dugdossa a dülő kuruc és labanc hordák elől. Aztán volt a darabban még egy figura, egy palóc-cseléd. Ezt az alakot *Szerémy Zoltán* formálta meg oly mély humorral, annyi művészi bensőséggel, hogy oda lehet tenni e kis remekművet pályája legtündök-
lőbb szerepei közé.

Az »Ocskay« mindent elsőprő művészi és színpadi sikerének fényében szinte eltűnik a mult. Pedig hálátlanság volna elfelejtkezni az előzményekről. Ezek készítették elő a talajt. És ránézve az első évek magyar

Delli Emma

VIGSZINHÁZ

MAGYAR MŰSOR I.

1902. évi szám Budapest, szerdán, 1902. január hó 1-én I. előv. szám.
este 7 1/2 órákor. rendez. helyárrakkal:

Előbeszed

a Vígyszínház magyar műsorához. írta: JÓKAI MÓR.

Utána

100-adszor:

OCSKAY BRIGADÉROS.

Számlát 4 felvonásban. írta: Herczeg Ferenc.

RENDELTEK:

Ocskay László, brigadéros	Fenyvesi Emil	Kerepesi káplár	Ocskay busszerelője	Gyarmathi Gusztáv
Vilma Ilona	Callig János	Mészáros káplár		Darvas Géza
Vilma Júlia	Pácsi Paula	Könczög próf., vértanúkapitány		Pecsy Kálmán
Pyber, vikárius	Megedus Gyula	Papcs, látványvezető	osztály	Vendrei Ferenc
Szendrői, a fejedelmé udvarmeistere	Kanallóczy Antal	Dudás, hadnagy	tiestek	Lev János
Mátyás Ádám	Góth Sándor	Majda-Imre		Kassay Ödön
Dill, cigányleány	B. Lenkei Helvig	Felcsécsint		Öyödó Lajos
A páldó	Szerény Zoltán	Fejedelem gránátos		Juhász Imre
Újraut kamarás	Hári Vidó	Pap		Hilars Zoltán
Székely, százados-kapitány	Balassa Jenő	Lovastartó, vak cigány		Horváth Róbert
Haros, főhadnagy	Bihari Ákos	A brassai báró		Havas Béla
Ocskay Sándor, vice-hadnagy	Ocskay	Órgy István		Balassa Mihály
Ocskay Sándor, vice-hadnagy	buzsák	Idő István		Lóvay Gyula
Osgyódi, vice-strazsamer	orréjében	Majda		Róna Valér
Hanna, káplár				

Ocskay-buszák. Kuruc hajdúk és népfelkeltők. Léva város lakosai. Császári tiestek és katonák. Komunisták. Nép. Történelmi 1705-1710. kő: az I. felv. Pyber vikárius utvárában, a II. felv. Léva város piacán, a III. felv. Troncsán közelében. Nákózi Ferenc ideiglenes főhadiszállásán és egy nemzeti udvarházánál, a IV. felv. Ocskay Sándor házában. A Kuruc-történet, szerepe a egyéb hangzások. Híres F. József, utcai szálló ajtójáról.

Az előbeszedet elmondja TAPOLCZAI DEZSŐ
Kezdeté 7 1/2 órákor; - pönztányítás 7 órákor.

HELYÁRÁK:

Főhely.	Földszinti szék.	Földszinti támlaszék.	I. emeleti erkélyszék.	II. emeleti erkélyszék.
Főhadnagy pabó	22 kor.	6 kor.	I-IV. sorban 2 kor 40 sz.	I-III. sorban 3 kor 20 sz.
Erőly-pabó	20 kor.	4 kor.	V-VIII. sorban 2 kor 20 sz.	IV-VII. sorban 2 kor 40 sz.
I. emeleti pabó	18 kor.	4 kor.	IX-XII. sorban 2 kor 20 sz.	VI-IX. sorban 2 kor 40 sz.
			XIII-XVI. sorban 2 kor 20 sz.	X-III. sorban 2 kor 40 sz.

Jegyek kaphatók a Vígyszínház nappali pénztáránál d. e. 9-1 óráig és d. n. 3-8 óráig, továbbá egyes nappali jegyirodában (IV. Koronaherczog-utca 8.) és Mery Béla szomszédkereskedésben (V. Váci utca 10.)

Az Ocskay brigadéros 100-ik előadásának színlapja

szerzőinek nevére, el kell ismernünk, hogy nem lehetett érdektelen színpadi mű az, amelyet a zseniális *Beöthy László* írt, hogy *Makai Emil* finom költő volt és hogy *Rákosi Viktorban* és *Guthi Somában* áldott bőszéggel buzgott a humor.

Azonkívül ennek az első pár évnek is voltak kiváló művészei. Például

A színház nyugtalan intézmény. Itt is történnek változások. A részvénytársaság első igazgatósága (*Szél Kálmán, gróf Andrássy Tivadar, báró Liphay Béla, báró Dániel Ernő, Pucher József, Lánczy Leó, Reviczky Ambrus, Hatvany-Deutsch Sándor, dr. Rosenberg Gyula, zólyomi Wagner Géza, ifj. Luczenbacher Pál, gróf*

Beöthy László

Haraszthy Hermin

lehet-e a Vígyszínháznak bármily dióhéjba fogott történetéből kihagyni olyan egyéniségek nevét, mint *Lánczy Ilka, Nikó Lina, Hunyady Margit, Haraszthy Hermin, vagy Szathmáry Árpád.*

Keglevich István) némileg átalakul. *Keglevich István* gróf elfoglalja az Opera és a Nemzeti intendánsi méltóságát. És mindenkinek őszinte sajnálkozására megválik a Vígyszínháztól *Szécsi Ferenc* is.

Nikó Lina

Lánczy Ilka

Hunyady Margit

Faludi Gábor

Kezdődik az a korszak, amelyet a színház történetében a »Faludi rezsím«-nek szokás nevezni. Az apa és később a három fia. Az öreg úr, Faludi Gábor (pedig sok gyakorlatot nem szerezhettek a dunántúli nagyközségben, ahol tanító volt valaha), valóságos színház-üzleti lángelmének bizonyul. A krajcárrosságig fukar ott, ahol takarékoskodni lehet. Viszont határtalanul bőkezű akkor, amikor van értelme költeni a pénzt. Amikor Beyerlein »Takarodó« című katonadrámájára készült a színház és Szilágyi Vilmos rendező betérjesztette a költségvetést, az »öreg« Faludi összetépte a papirost és rátámadt Szilágyira: »Mi az barátom?! Maga háromezer koronát szán erre a darabra? Egy ilyen darabra, amelytől annyit várunk?! Ugyan kérem, ne smucigoskodjék! Megkövetelem, hogy legalább tízezer korona legyen a költség!«

Az öreg úr az okosan tékozló apa. Legidősebb fia, Miklós, egy sakkista

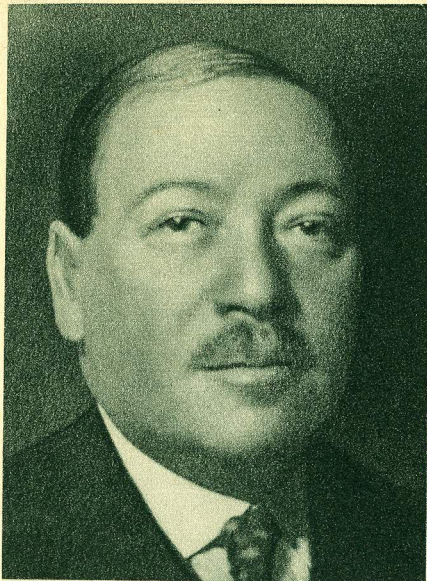
Faludi Miklós

szenvédélyes komolyságával látja el a dramaturgi teendőket. Az ikrek pedig, Sándor és Jenő, szintén a természetük legbensőbb hajlandóságából, mert szeretik és »értik« a színházat és nem a gáziért dolgoznak a vállalat kötelékében.

Mindjárt a Faludi-rezsím elején könnyebbé válik a helyzet. Budapest

Herczeg Ferenc

Faludi Sándor

Dr. Faludi Jenő

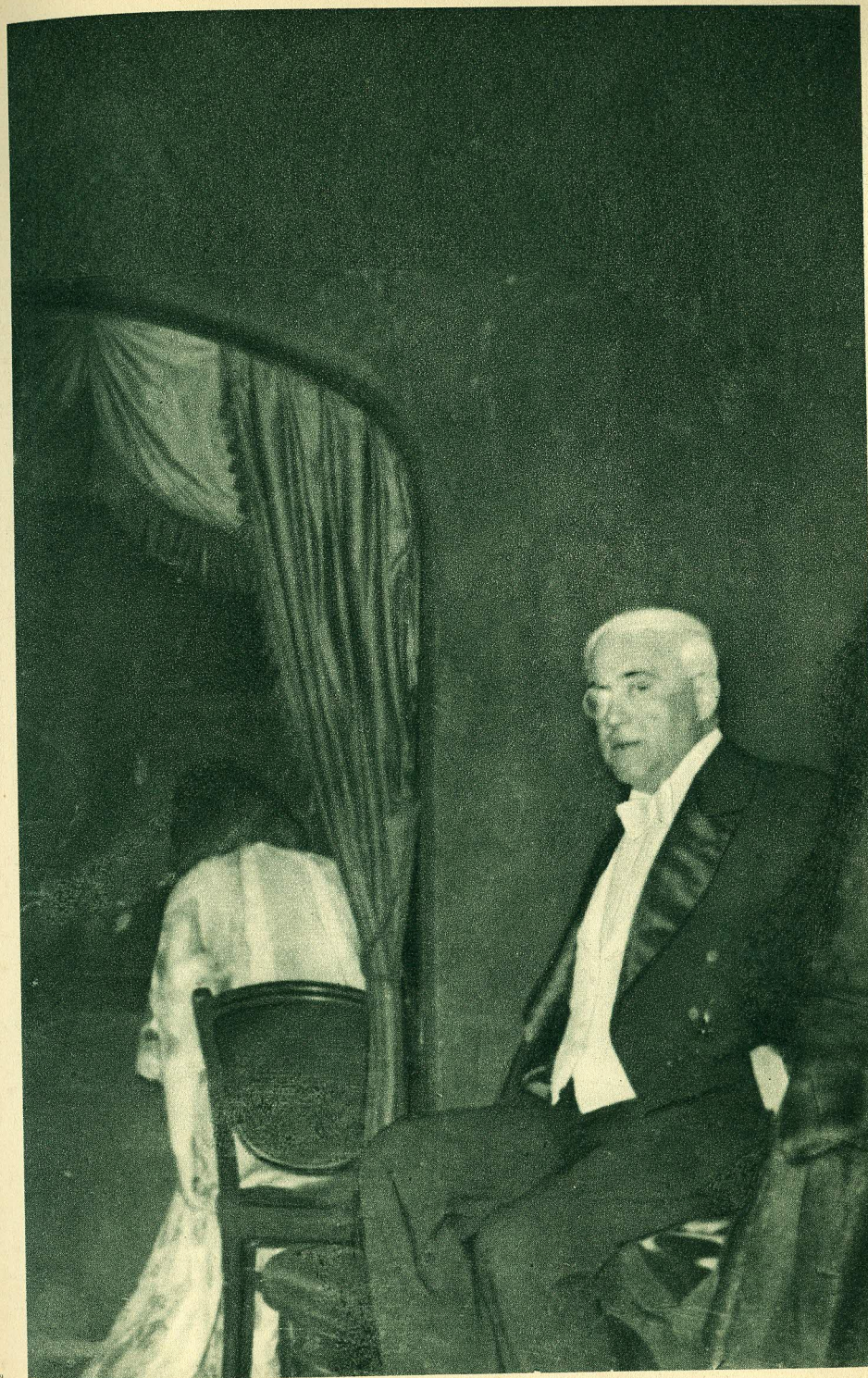
tovább nő és egyre éberebbé lesz, mind későbbre tolva az órát, amikor a módos polgár illendőnek tartja, hogy lefeküdjék. *Herczeg Ferenc* sikerei keresetté teszik a »belföldi« szerzőket. Most már különösebb kockázat nélkül meg lehet próbálkozni a magyar ciklussal. Azzal a száz estére terjedő előadás-sorozattal, amelyen csak magyar darab kerülhet színre. Nagy dolog volt ez akkor. A ciklusnak sikere van. Ennek keretében adják elő az első magyar naturalista drámát. *Bródy Sándor* »Dadá«-ját. Itt kerül színre a magyar dzsentri élet kis remeke, megint egy *Herczeg*-darab: »A Gyurkovics lányok« is.

Aztán újra vegyessé válik a műsor. 1902 tavaszát egy óriási »francia« siker, »Az őrnagy úr« tölti be. Bizonyára sokan vannak még mindig, akik emlékeznek a »Rózsabimbó és a méh« című angol dalra, amelyet be-

tétként énekelt a bohózatban *Varsányi Irén*.

1902 november 28. Ez a nap »A Doktor úr« premierjének dátuma. A darab szerzője: *Molnár Ferenc*. Innen kezdődik voltaképpen a világhódító drámaírói karrier, »Az Ördög«-ön, a »Liliom«-on, »A farkas«-on, »A testőr«-ön és a későbbi idők művein át, egészen a jubileumig, amelyet a »Csoda a hegyek közt« előadása tesz ünnepivé. Minden nagy szó helyett csak egyetlen statisztikai adatot közlünk, amely elég hozzá, hogy megvilágítsa, mit jelentett *Molnár Ferenc* a színházra nézve. A Víg-színház eddig Molnárnak 14 darabját mutatta be. És ez a 14 darab összesen 939 estén szórakoztatta a közön-

séget. A külföldi szerzők közül *Henry Bernstein* viszi el a népszerűség pálmáját, szilárdan épített, izgalmas cselekményű drámáival. (A »Bac-

Molnár Ferenc egy vígszínházi premieren

Henry Bernstein

carat«, »A tolvaj« stb.) A *Góth-pár* produkál ezekben a darabokban lüktető tempójú, izig-vérig modern színjátszást. Meg is kell itt állni egy pillanatra. *Góth Sándor*, igen rövid megszakításoktól eltekintve, negyven év óta oszlopos tagja a Vígszínháznak. Nagy kultúrájával talán ő a legnyugatibb magyar színész. A felesége, *Kertész Ella* pedig a Bernstein-idők után, hirtelen és merész fordulattal egészen más jellegű szerepekben csillogtatta meg remek talentumát, mint amilyenekben a közönség megismerte.

A Faludi-rezsim derekán a Vígszínház már kétségtelenül a város kedvence. Meggyipiros-arany nézőtere csupa vidámság és melegség. A vállalat olyan pompás formában van, olyan életerőtől duzzad, mint egy kis olasz reneszansz köztársaság. Jellemző a viszonyokra, hogy elővételi díj van. Ha valaki már a hét közepén akar gondoskodni a szombat esti

zsöllyéjéről, tíz percent felárat kénytelen fizetni. További adatok a bősről: ezidőben sok olyan év volt, amely 250.000 aranykorona tiszta nyereséggel zárult. Általában úzus volt, hogy a színház minden szezonban, szeptembertől február közepéig bevegye az egész év költségét, ami jegyet azontúl, június végéig eladtak, már fölösleg, tiszta haszon volt. Brahm és Reinhardt vendégszínészeit minden este zsúfolt ház nézi végig, az Udvar nyolcezer korona bért fizet a »királyi« páholyért. Ahová a vezetőség nyúl, pénz van, arany, szerencse. Nem kell takarékoskodni, a gazdasági hivatal számolatlanul ad előleget és vita nélkül fizeti ki a Schmidt Miksa cég fantasztikus bútorszámláit.

Megy minden, mint a karikacsapás. A magyar írókról bebizonyosodik, hogy mennyire odaszülettek a színpadra. *Bródy* újíító szellemével együtt föltűnik *Heltai Jenő* csipkeszerűen finom, bölcs és bájos derűje (egyideig dramaturg-igazgatója is volt a színháznak), *Lengyel Menyhért* drámaépítő zsenialitása. És később *Szomorú Dezső* fűszeres szavai nyomják rá sok estére tüzes pecsétjüket.

A színház »nagy« együttese nem is életében, hanem virágzó ifjúságában szinte klasszikussá válik. A közönség előtt nő meg a kis bimbóból csudálatos virággá *Varsányi Irén*. Annak, aki nem látta, jóformán el sem lehet mondani, hogy milyen volt. Középtermetű, karcsú, fekete. Halvány, aranytónusú arcát, kissé szomorú, sötét szempár fénye ragyogta be. Szép volt, gyöngéd és bájos nappal is. Mint egy szál virág, kis jácint. De

Góthné Kertész Ella

Góth Sándor

Bródy Sándor

esténként valóságos varázslat történt vele. Mint a tündérek, úgy tudta változtatni formáit. A francia vígjátékok pikáns szerepeitől kezdve, igazi étellel töltött meg minden figurát, föl egészen Csehov átszellemült női alakjaiig. Tünetemény volt, olyan szélsőséges tulajdonságokat egyesítve lényében, mint a báj és az erő.

Vele együtt növekvő férfi kollégája és partnere *Hegedüs Gyula*. Hegedüs nem állhatott volna be markáns

arcával az olajnyomatokra »szép fiú«-nak, de megmutatta, egyszer azt is a »Tatárjárás« Lörentey főhadnagyában (Kálmán Imre diadalmas pályájának is a Vígszínház volt kezdő állomása), hogy a bonviváni szerepkörben sem igen lehet versenyezni vele. Mivel csinálta azt, amit csinált? Az Isten tudja. Gyönyörű hangjának egy-egy finom árnyalatával, egy nézéssel. Szóval a bensejével. Mert nem szeretett maszkot ragasz-

Fenyvesi mint I. Ferenc József

Heltai Jenő

tani. Nem változtatta el a külsejét, sem a beszédjét. Mégis az egyik estén öreg volt, a másikon fiatal. Az egyik estén Coullisset urat játszotta és a nézőtér megszakadt a nevetéstől, a másikon, amikor »drámát csinált«, összeszorult az emberek torka.

És nemcsak az úgynevezett »nagy« feladatai maradtak emlékezetesek. Volt néhány egészen kicsiny szerepe, amely pár szavával is beléjetartozik a magyar színjátszás történetébe. Shaw »Ördög cimborája«-ban egy angol generálist játszott, aki rá akarja beszélni az elítélt forradalmárt, hogy mint kellemesebb halál-nemet, válassza az akasztófát a golyó helyett. Nem valószínű, hogy Hegedüs külön tanulmányokat vég-

zett volna ehhez a feladathoz. Egyszerűen csak elolvasta a szerepet. De mert zseni volt, éppen olyan európai, mint amilyen magyar, ez is elég volt hozzá, hogy olyan Burgoyne tábornokot teremtsen, mintha egy főúri angol kriptá alakja támadt volna föl.

Hanem ezen a módon soha nem lenne vége ennek a krónikának. A Vígszínháznak, negyvenéves fennállása alatt, hosszabb-rövidebb ideig tagja volt majdnem valamennyi, értéket jelentő magyar színész. Még a legnagyobb magyar tragikának, *Jászai Marinak* is volt egy »vígszínházi« éve. Beragyogta a nézőteret *Blaha Lujza* mosolya. Tündöklő sikereket aratott *Fedák Sári*. És játszott

Lengyel Mennhért

Szomor Dézsi

Varsányi Irén

Hegedüs az Antóniában

egy szerepet a »Víg« színpadán az a tündéri csalogány is, akit *Bajor Gizinek* hívnak. *Rákosi Szidi* fenomenális eredetisége is szerephez jutott itt. Az alaptársulatnál pedig annyi volt a rendkívüli tehetség, hogy nem a mi bűnünk, hanem az ő számuk teszi, ha esetleg egész sereget elfelejtetek közülök. Mégpedig sok, nagyon értékes tehetséget esetleg. Ezért mindig bocsánatot kérünk itten. Szolgáljon mentségünkre, hogy negyven év, részekre osztva, körülbelül tizenötezer nap és történetében könnyen el lehet tévedni az emberi emlékezet-

Hegedüs a Csodagyermekben

Bajor Gizi

Gombaszögi Frida és Varsányi Irén

A Vígsház első társulata:

Gál Gyula, Delli Emma, Faludi Gábor, Fenyvesi Emil, dr. Mihály József, dr. Strössner Ödön, Ditrői Mór, dr. Szécsi Ferenc, Wister Ernő, Varga József, Spády Zsigmond, Gyarmati Gusztáv, Balassa Jenő, Tapolczai Dezső, Kún László, Makróczy János, Weisz Béla, Molnár Rózsi, Nógrády Jolán

Haraszthy Hermin, Hunyady Margit, Szerémy Zoltán, Munkácsy Mariska, Baán Nelli, Nikó Lina, Mátrai Béla, Kalmár Piroska, Péchy Kálmán, Rostagni Irén, Beregi Oszkár, Makróczy Jánosné, Hegedüs Gyula, Lánczy Ilka, Varsányi Irén, Berzétei Ilona, Kazaliczky Antal, Magyar János, Góth Sándor, Pécsi Paula, Bálint Rózsi, Gyöngyi Izsó, Rónaszéky Gusztáv, Szőke Lajos, Várady Albert, Bárdi Ödön, Győző Lajos, Kassay Győző, Nánássy Géza

Rákosi Szidi és Gazsi Mariska

nek. *Beregi* a Vignél kezd mielőtt átkerül és a legelső sorba jut a Nemzetiben; ugyancsak *Gál Gyula* is. Fölvillan a legközvetlenebb művész, *Tanay Frigyes*. *Tihanyi Miklós*, *Tapolczai Dezső* és *Balassa Jenő* neve. Olyan kiváló, külön fejezetet érdemlő művészeknek, mint *Somlay Artúr* és *Rajnai Gábor*, szinte a fél életét jelenti a Vigszínház. Ott mosolyog *Vendrey Ferenc* és mosolyogtat *Sarkadi Aladár*. Itt tölti virágkorát a kolosszális tehetségű *Csortos*. Az együttes annyira gazdag, hogy még az inaszerepeket is oly rendkívül finom ember játssza közel negyven éven át, mint a hűséges *Bárdi Ödön*. Erről a színpadról megy el amerikai sztárnak *Lukács Pál*. Innen válik világnagysággá *Darvas Lili*, itt bomlik ki *Gaal Franciska* pillangószárnya, akiről eszünkbe jut egy édes, régi naiva: *Harmath Hedvig*.

Szeretném teljessé tenni a névsort. *Ódry Árpád* is innen indult fényes pályájára. *Gazsi Mariskának* külön fejezet dukálna. *Halmy Margit* remekelt párszor színpadán. *Molnár Aranka* szép sikereket aratott. A Vig-nél volt egy ideig a hatalmas erejű *Kürti József*. *Bogyó Zsigmond*, aki a harctéren esett el és apró szerepeiben is feltűnt *Győző Lajos*. Igazágtalanság, hogy épp csak megemlítjük *Kosáry Emmi*, *Kende Paula*, *Kürthy Sári*, *Stephanides Károly*, *Gyöngyössy Teréz* nevét. Kevés a hely. *Kertész Dezső*, *Kardoss Géza*, *Fenyő Emil* és *Aladár*, *Kész Rózsi*, *Pártos Gusztáv* is többet érdemelne, bővebb, alaposabb méltatást.

Sajátságos légköre van a színháznak. Megnő, divatosná válik a színpadán csaknem mindenki. De a közönség igénye is egyre fokozódik.

Hegedüs Gyula

Szerény Zoltán

Jászai Mari

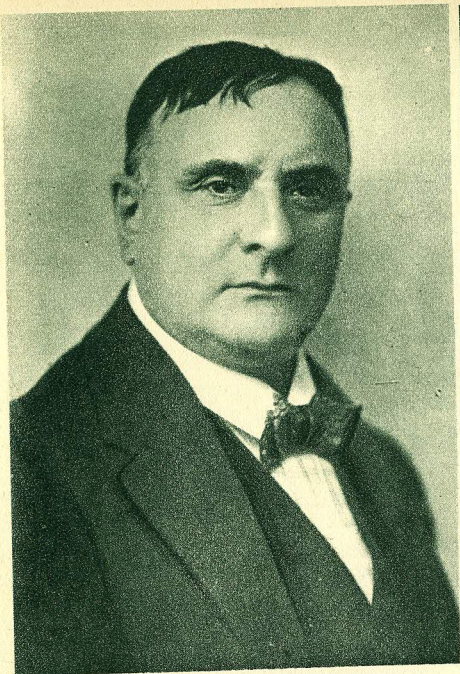

Blaha Lujza

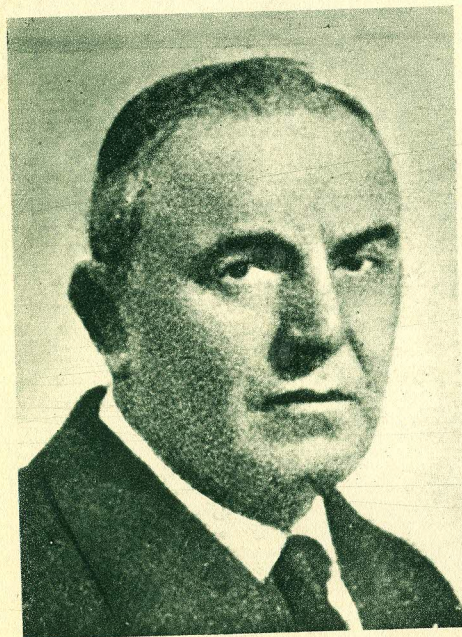
Tanay Frigyes

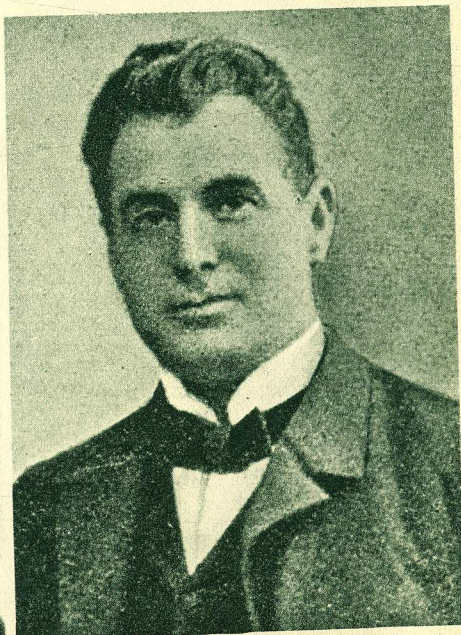
Gál Gyula

Beregi Oszkár

Tapolczai Dezső

Balassa Jenő

Rajnai Gábor

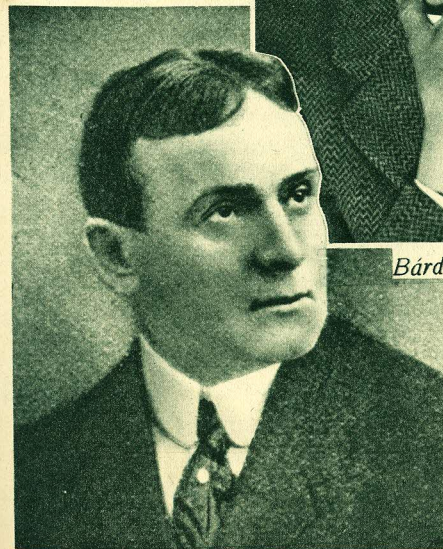
Lukács Pál

Vendrey Ferenc

Bárdi Ödön

Sarkadi Aladár

Somlay Artúr

Harmath Hedvig

A publikum minden premieren csudát vár ezen a helyen. »Tűrhető.« »Jó.« »Elég mulatságos.« Az ilyen kritika után bukik a darab a Víg-színházban. Itt több kell, legalább is valami »különös«.

Különös dolog? Rendben van, olyant is produkál, ha kell, a Víg-színház. 1909 október 30-án van a »Taifun« premierje. A híres, japán milióúj darabot új rendező, *Jób Dániel* tanítja be. És vele friss szellemi korszak indul a színháznál. A fiatal rendezőt az irodalomtól csábítja el a színház. Azt mondják eleinte, hogy nem szakember, hanem költő, bohém, nem fog törődni majd a vállalat anyagi érdekeivel. Aztán hamar bebizonyosodik, hogy amennyire művész ott, ahol kell, éppen

olyan »szakember«. 1921-ben a Víg-színház művészeti igazgatója lesz *Jób Dániel*. Megmutatja, hogy milyen példátlanul nagy munkaerő. A művész elmélyült gyönyörével rendezi Shaw-t, Csehovot, Pirandellót, Eugen O'Neill »legnehezebb« darabját, a »Különös közjáték«-ot és a szívéhez közelálló »magyarokat«. De közben a vezetés más dolgaira is van. Ideje, energiája. Az irgalmatlanságig menő szigorral tartja rendben a színházat és fegyelmezi a társulatot. Ahogy a saját maga ruháján nem tűr pelyhet, olyan mániája, hogy a színháznál minden formás, rendes, gusztusosan tiszta és elegáns legyen. A színház nem lebuja, hanem előkelő hely, a művészet temploma, ez az elv talán a legerőteljesebben *Jób* törekvéseiben fejeződik ki a negyvenesztendős mult alatt.

Most térjünk vissza egy nyugtalan évre. 1912. A balkánháború. Majd a nyitány után, 1914 nyarán fölzúg százezer ágyú ércorkán, mint valami pokolbeli opera, a világháború.

Az élet pillanatra meghökken, hogy hamarosan a rendes kerékvágásba kerüljön minden. Bebizonyosodik, hogy talán még jobban kell a színház a háborúban, mint a békében. Most már nemcsak szórakozás, hanem narkotikum is a színház. Három órányi mámor, felejtés. És a papírpénz olyan olcsó... Minden este zsúfolásig megtelik a meggyszín nézőtér.

1919. Már nincs háború, de még béke sincs. Néhány hónapra a kommún öltözteti vörös drapériákba Budapestet. És e nehéz időkből, próbát adva hűségéről és józanságáról, úgy kerül ki a Víg-színház együt-

Gaál Franciska

tese, hogy amikor helyreáll a törvényes rend, nincsen senki a társulatnál, aki olyat tett volna a fölfordult világban, hogy ne nézhetne nyugodtan gazdáinak szemébe.

Következik az infláció. Nos, ebben az időben, azért a napról napra értéktelenedő rongyért, amit pénznek neveznek, igazán dúsan fizet a színház. A műsor gazdagodik, a társulat új erőkkel bővül. Pompás pályájának a zenitjére ér *Gombaszögi Frida*. Arannyal és kárminnal kellene írni a nevét. Kinek lesz olyan válltartása valaha, mint az övé, amikor valamelyik dámaszerében a színpadra lépett. Mint a tiszta fényű beryll, egyre jobban látszik *Makay Margit*. Egyre mélyül, nemesedik mű-

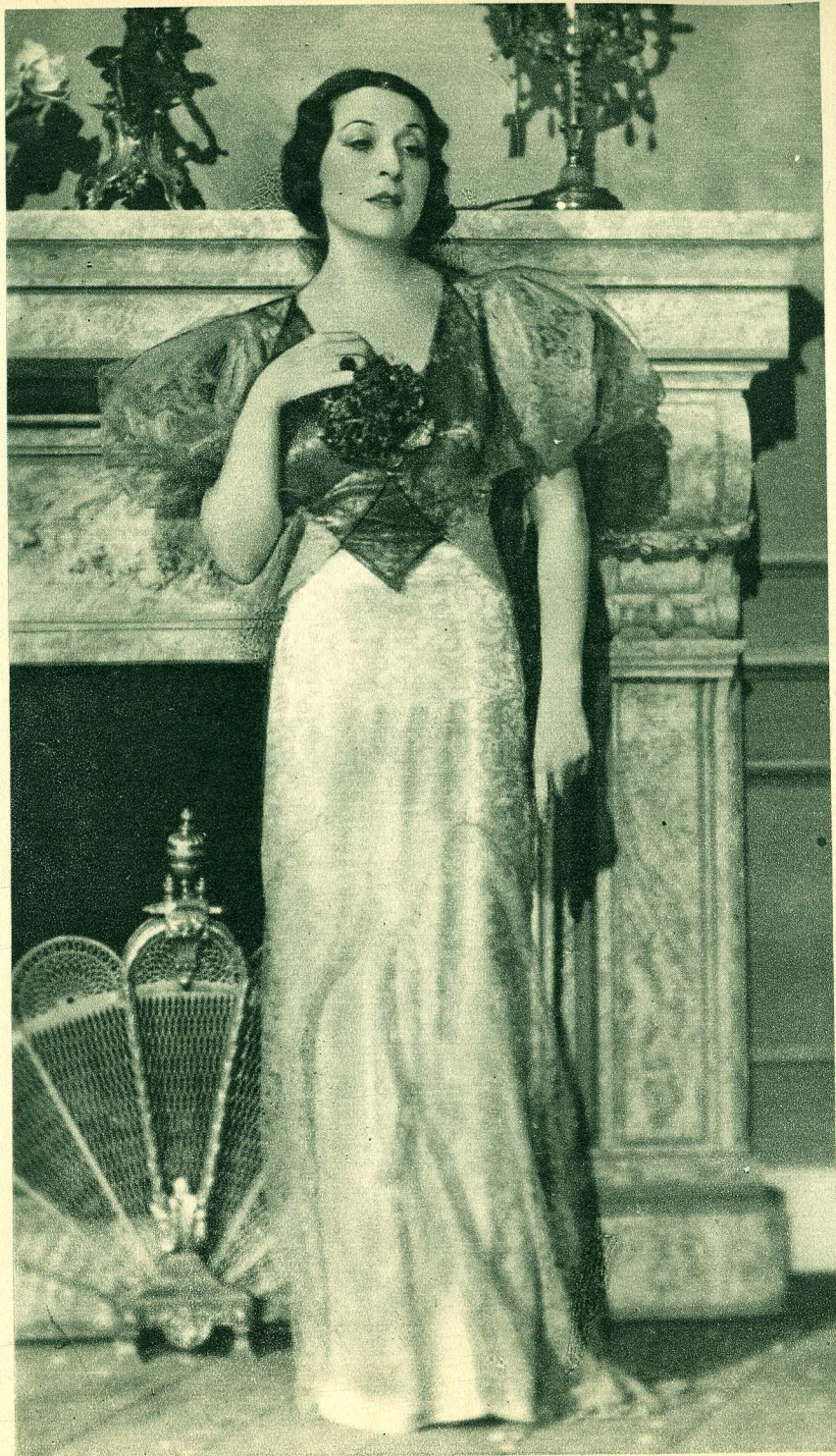
Ódry Árpád

*A kiskapu előtt
Tanay, Bárdi, Fedák Sári, Szerémy,
Kardoss, Győző. Kürthy Sári, Szalay,
Pártos, Kertész*

Jób Dániel

Makay Margit

Gombaszögi Frida

Mály Gerő

Gárdonyi Lajos

Maklár Zoltán

vészete. Ott szikrázik *Titkos Ilona* féktelen ifjúsága, *Lázár Mária* telivér szépsége. Profilt kap néhány remek jellemszínész, Mály Gerő, Maklár Zoltán, Gárdonyi Lajos. Az írók között pedig, mintha Munkácsy tenne erőteljes ecsetvonásokat a vásznon; a színház szerzője lesz *Móricz Zsigmond* és *Zilahy Lajos*. Ugyanekkor a közönség kedvencévé válik *Szenes Béla*, talán éppen azért, mert ártatlan humora sohasem nyúl hozzá az égő sebekhez. Erre az időre esik a színháznak talán legnagyobb sikere, a »Noszty-fiú«. Az a bájos és hangulattal teli magyar színdarab, amelyet *Harsányi Zsolt* oly gyöngéd és költői kézzel teremtett meg új formájában Mikszáth Kálmán regénye után. Körülbelül ebben az időben szerepel Nádas Sándor, Hajó Sándor, Lakatos László Jóval korábban Földes Imre és Bakonyi Károly és sokkal később Hatvany Lili... ra dehát az összes érdemes szerzőknek még a nevét sem lehet felso-

rolni, ahhoz nincs elég hely ebben a kis füzetben.

Ebben az időben azonban a színház már nem a Faludiaké. Faludi Gábor 1921 márciusában minden anyagi kényszer nélkül eladja a Víg-színházat. Komoly összeg a vételár, de ennél a tranzakciónál mégsem a pénz a fontos. *Faludi Gábor* nem a pénz miatt adja oda a vállalatát, hanem valami sajtóságos belső ok következtében. Talán elfáradt, vagy talán elvette a kedvét a munkától a kommún, amely alatt és amely után tapasztalhatott néhány olyan dolgot, ami nem fért össze konzervatív élet-szemléletével.

A vevő: *Ben Blumenthal*, régi és igen kitűnő amerikai színházi ember. Imádja Pestet és a magyarokat. »Micsoda isteni város!« sóhajt olvadozva a Ritz balkonján. »Milyen zseniális faj!« mondja gyönyörködve, amikor a saját színházában végignézi egy előadást.

A tőke óvatos, okos és csöppet sem

Darvas Lili

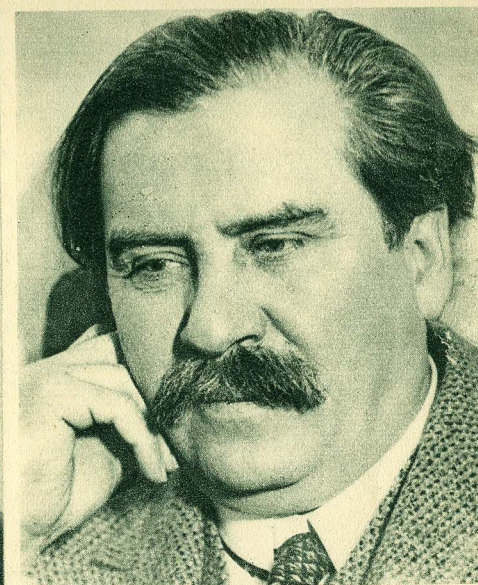

ANGELO
PHOTOS

*Muráti Lili, Dayka Margit és
Lázár Mária*

Zilahy Lajos

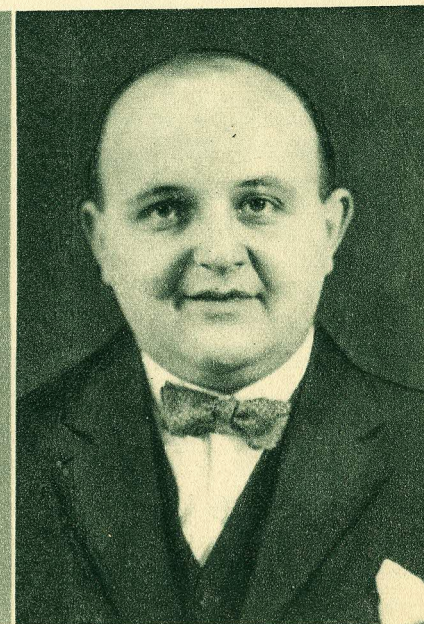
Móricz Zsigmond

*Csartos Gyula, Titkos Ilona, Góthné Kertész Ella, Ágay Irén, Góth Sándor,
Fedák Sári a Vacsora nyolckor c. darabban.*

Fodor László

Bús-Fekete László

„Csonka-Magyarország — nem ország.
Egész Magyarország — mennyország!”

VÍGSZINHÁZ

Szombaton, 1921 május 7-én, este 7 órakor

9534. szám

Ünnepi előadás

270. előv. sz.

a színház megnyitásának 25-ik évfordulója alkalmából,
a nyugdíjintézet segélyalapja s a színészek létesítendő jóléti alapja javára.

I. Rákosi Jenő ünnepi beszéde

II. Prológus

Írta: Herczeg Ferenc. Mondják: Sz. Varsányi Irén és Hegedüs Gyula.

III. Előszőr

A PIROS BÜGYELLÁRIS

Népszínmű 4 képen. Írta: Csepreghy Ferenc. Zenéjét szerzette: Erkel Elek.

Személyek:

Török Mihály, a tölgyesi bíró	--- <i>Török Mihály</i>	Első kisbíró	--- <i>Herczeg Ferenc</i>
Zsófi, a felesége	--- <i>Varsányi Irén</i>	Második kisbíró	--- <i>Hegedüs Gyula</i>
Kender Julis, özvegyasszony Hagymáson	--- <i>Kender Julis</i>	Öreg béres	--- <i>Öreg béres</i>
Menci, a nevelt leánya	--- <i>Menci</i>	Jóska kocsis	--- <i>Jóska kocsis</i>
Csillag Pál, manipuláns huszárörmester	--- <i>Csillag Pál</i>	Panni	--- <i>Török Mihály</i>
A kapitány, a huszároknál	--- <i>A kapitány</i>	Kati	--- <i>Panni</i>
Peták János, vén huszárkaplár	--- <i>Peták János</i>	Egy legény	--- <i>Egy legény</i>
Boros Dani, fiatal	--- <i>Boros Dani</i>	Lajcsi cigány	--- <i>Lajcsi cigány</i>
Pennás Muki, jegyző Tölgyesen	--- <i>Pennás Muki</i>	Suták Kata, kártyavető-cigányasszony	--- <i>Suták Kata</i>
Hájas Muki, uradalmi ispány	--- <i>Hájas Muki</i>	Lakatoslegény	--- <i>Lakatoslegény</i>
Kóza Gyurka, parasztleány	--- <i>Kóza Gyurka</i>	Egy huszár	--- <i>Egy huszár</i>
Leveles Misi, gyalog-postás fiu	--- <i>Leveles Misi</i>		

Nép, huszárok, cigányok. Történet Tölgyesen.

A díszleteket *Almásy* tervezte.

A zenei részt betanította *Stephanides*.

Az első és a második kép között nincs szünet.

Holnap, vasárnap, az ünnepi előadást megisméltik.

Thália műintézet r.-t. V., Csáky-utca 12-14. Telefon: 15-18.

Cigarettaszűnet a „Kék róka” próbáján
Sortos Gyula, Gombaszögi Ella, Jób Dániel, Herczeg Ferenc, Varsányi Irén,
Hegedüs Ilona, Hegedüs Gyula, Bárdi Ödön, Szerény Zoltán, Dr. Márton Miksa

Ben Blumenthal

Roboz Imre

Törzs Jenő

sőkig megfeszíteni minden erőt, egy rangjára tartó, patriciusi ház tiszta önérzetével.

A konszolidációs évek Vígszínházának sorsa már eléggé ismeretes, hogy ne kelljen sokat beszélni róla. Az együttes, mikor *Roboz Imre* a színház bérlője is lesz, tovább gazdagodik új erőkben. A nagykulturájú *Törzs Jenő* is a Vígszínházé lesz egy időre. Sikert sikerre arat. Mily felejthetetlen marad például az a grandiózus alakítás, amelyet Galsworthy »*Úriemberek*« című társadalmi drámájában produkált.

A publikum rohamosan a kegyeibe fogad a Vígszínház nagyigényű színpadán két olyan friss drámaírói talentumot, mint *Fodor László* és

Bús-Fekete László, akik Bécsben legalább annyira kedvencek, mint idehaza. Halljuk *Tőkés Anna* gyönyörű magyar beszédét, egy nagyszerű *Emőd-Török* darabban feltűnik *Dayka Margit* üde kedvessége, egyre sűrűbben látjuk a legértékesebb komikát, *Gombaszögi Ellát*. Hetykén és szerencsésen kilép a siker lámpái elé *Jávor Pál*. Vitát és vihart keverő primadonnává emelkedik *Muráti Lili*. És ha már kedvencekről beszélünk, mit mondjunk *Ráday Imréről*, akit a nézőtér zúgó tapsa fogad, mihelyt kilép a színpadra. *Somló István* »Az orvos« fehérkabátos, komoly fiatalemberének szerepében nő az első vonalba. Újra a Vígszínház kötelékébe kerül a tehetségének színére nézve páratlanul álló *Kabos Gyula*. Édes, székely zamatot hozott magával egy talentumos, új epizodista: *Bihary József*, aminthogy nagyon »vígszínházivá« vált *Vértess Lajossal* együtt *Ajtay Andor* is.

Az újabb kedvencek közé kell sorolni *Vágó nénit* és *Leövey Leót*. Mind a kettő közel a hatvanhoz, az utóbbi esetleg fölötte is, negyven évi színészet után éri el ambíciója tetejét, vígszínházi színész lett!

Meglátják, mi lesz rövidesen *Köpeczy-Boócz Lajosból*. Már is a legnagyobb ígéret, sőt, teljesedés! *Toronyi L. Imre* nemesveretű művészete igazi hátteret itt fog kapni. A kitűnő *Dénes György* külföldi sikerek után tér vissza ide. Új ember e színpadon *Solthy György*, *Perényi László*, úgyszólván csak szerencse kérdése, mikor melyik ugrik ki »az együttesből«. *Justh Gyula*, *Zátony Kálmán*, *Mátray József*, a kedves *Peti Sándor*, *Vértess Tibor*, *Bondy*

Tőkés Anna a Tanítónőben

István, mindnek el fog jönni a maga egyéni, külön sikere.

Ladomerszky Margit, *Pártos Erzsi*, *Sulyok Mária*, *Márkus Margit*, csupa szépség és tehetség mind. És erőteljesen kopognak az érvényesülés kapuján a legifjabb generáció, *Perczel Zita*, *Tolnay Klári*, *Szombathelyi Blanka*, *Váry Gyöngyi*.

A »bevétel« rovat mellett azonban az együttesnek igen fájdalmas veszteségszámlája van. Két évben egymás után két súlyos csapás. Meghal *Varsányi Irén* és *Hegedüs Gyula*. Ki tudja, mennyi ideig kell utánuk gyászflórt viselni? Amíg éltek, anny

nemes gyönyörűséget szereztek mindenkinek, hogy napról napra jobban érzi az ember eltűnésüket. Végül pedig ne hallgassunk róla, sőt büszkélkedjünk vele, hogy a mult szezonban a társulatát reorganizáló »Nemzeti« egyszerre hét tagját szerződtette el a Vígszínháznak. Ez szinte már csendes kitüntetés, elismerés volt, hiszen »csak onnan lehet elvenni, ahol van valami«. De a Vig nem ájult el a vereségtől. Mint erőteljes oltás után a fa, új lombosodásnak indult és ugyanebben a szezonban megnyitotta kamaraszínházát, a Pesti Szín-

Muráti Lili

Jávor Pál

Gombaszögi Ella

Ajtay Andor

Somló István

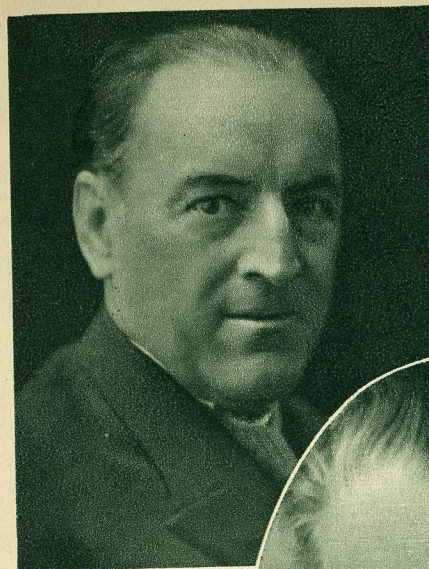
Kabos Gyula

Bihary József

Zátory Kálmán

Leövey Leó

Sulyok Mária

Vágóné Margit

Vértess Lajos

Kőpeczy-Boócz Lajos

Ráday Imre

házat a Révay-utcában, új munkalkalmakat és kenyérlehetőséget teremtve egész sor magyar művész számára.

Ez a kis emlékezés, a negyvenéves jubileum alkalmából, egyenesen a Vígszínház számára készült. Mégsem hinném, hogy dícséretek dolgában különösen elvetettük volna a súlykot. Az ilyesmi különben nem is egyezne meg a Vígszínház szellemével, amelyben van valami elegáns önérzet. Valami szinte már maradi irtózás minden rikoltó plakáttól és felelőtlen ígéretéstől.

Vígszínházi szellem! Az ég tudja, miben nyilvánul ez? *Komor Gyula* mondotta egyszer (pedig ő tudja, hiszen évtizedek óta dolgozik a második emelet dramaturgi szobájában), hogy a kövekben lesz valami varázs. Lehet, hogy igaza van. A Vígszínház tagjai oly sajtóságon hozzátartoznak a környékükhöz, hogy az ember például nehezen képzelel el a kiváló *Hegedüs Tibort* keresztülmenni a Calvin-téren, holott a szünidejében rendszeren végigkóborolja Európa legfontosabb színházi gócpontjait, hogy »hozzon haza ma-

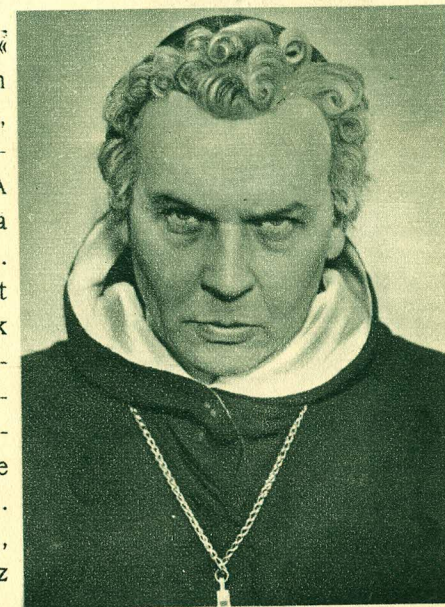
Dénes György

Solthy György

gával valamit.« A »testvér-rendező« pedig, a lelkes és fáradhatatlan *Tarnay Ernő*, mintha gumin húznák, egyre közelebb teszi még a kávéházát is a színház épületéhez. A Vígszínház remek interiőrjeit valaha *Falus Elek* és *Málnai Béla* tervezték. Elképzelhetjük, hogy nem lehetett könnyű dolga ilyen zseniális elődök után odajutnia pályáján *Vörös Pálnak*, hogy a Vígszínház mindig izléses, formás, divatot diktáló színpadának fogalma ma már szinte össze van kapcsolva az ő nevével.

Alig van kivétel a szabály alól, hogy aki egyszer a Vígszínházhoz kerül, ott is marad, amíg csak lehet. Ott mindenki »hosszútávú«. Az volt szegény *Wister Ernő*, az *Becskly Ferenc* és *Gábor Dezső* az adminisztrációs szervezet élén. Sőt, a színház briliánsul összetanult tech-

Toronyi L. Imre

nikai személyzetének sorában sem ritkaság a két, három, sőt négy évtizedes szolgálati idő.

Perényi László

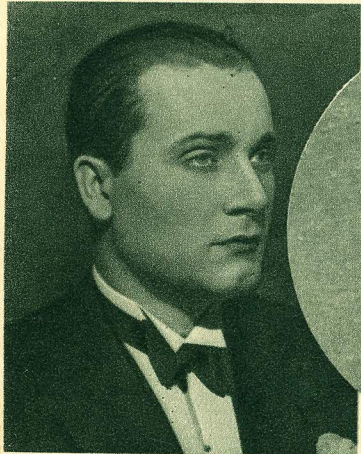
Justh Gyula

Gombaszögi Irén

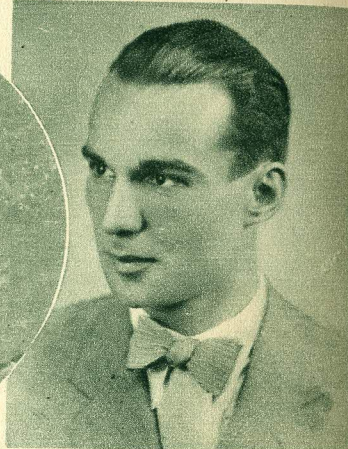
Sitkei Irén

Mátray József

Peti Sándor

Vértés Tibor

Pártos Erzsi

Szombathelyi Blanka

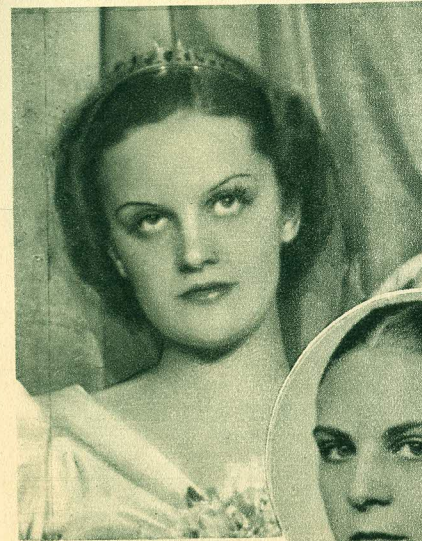
Ladomerszky Margit

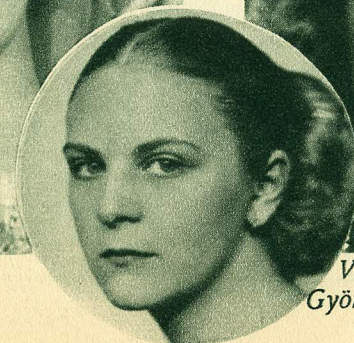
Dózsa István

Bondy István

Tolnay Klári

Váry Gyöngyi

Perczel Zita

Wister Ernő

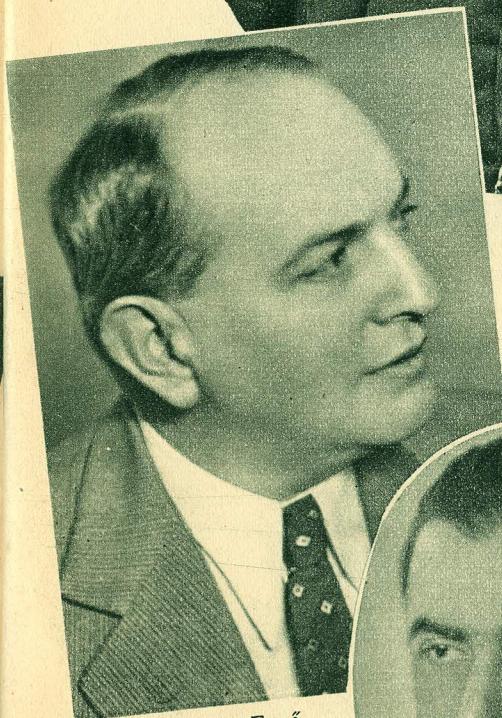
Becsky Ferenc

Gábor Dezső

Dr. Komor Gyula

Tarnay Ernő

Hegedűs Tibor

Vörös Pál

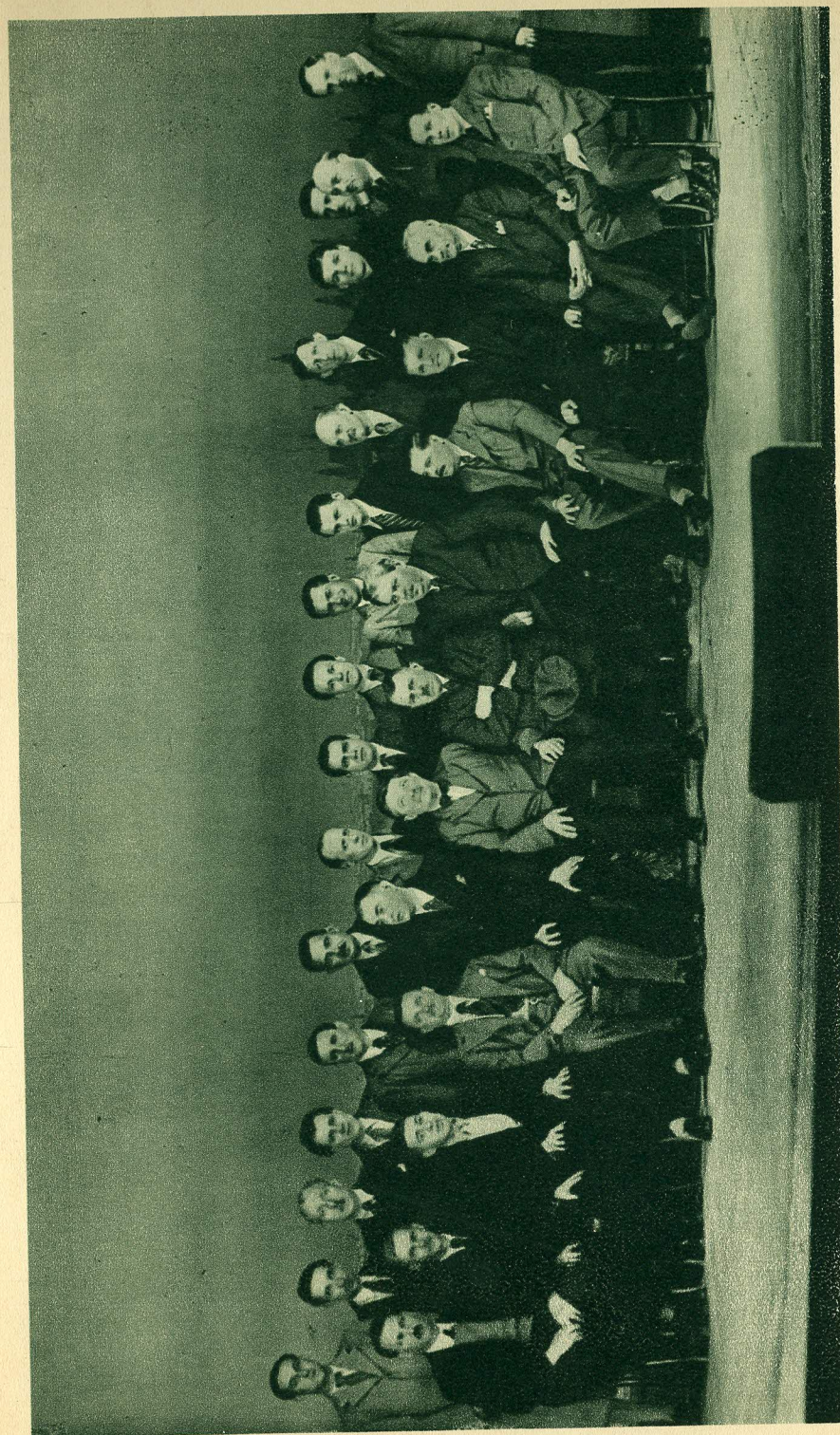
Hunyady Sándor

Még én magam is úgy érzem, hogy mint valami különös élőlényt, szeretem a Vígszínház épületét. Igaz, hogy engem annyi szál fűz ehhez a házhoz. Kenyeret kerestem benne. Dolgozott számára már az apám is. És aztán itt van a legelsősorban az édesanyám emléke. Az egyik női öltöző tükreinek rámájába belé van karcolva nevének két kezdőbetűje...

Hunyady Margit

Oly gyógyíthatatlanul vidékies vagyok. Mindig hiú leszek rá, hogy anyámmal együtt a magyar szellemiség klasszikus városából, Kolozsvárról kerültünk ide. Az elpusztított Farkas-utcai színház ódon légszszlámpáinak oxigén ízét érzem e két betűből, hiszen nemcsak anyám, hanem az első társulat legnagyobb része onnan érkezett, mint egy kis hódító csapat. Így nem is tudok, nem is akarok megszabadulni az érzéstől, hogy a Vígszínház, akár milyen nagyvilágias és modern lett, a frissen megszilárdult aszfalton keresztül, mégis csak a nemzet legmélyebb őstalajába bocsátja le gyökérszállait.

A műszaki munkások csoportja

VÍGSZÍNHÁZ

Pénteken, 1936 május 8-án, este 8 órakor
ÜNNEPI ELŐADÁS
 a színház megnyitásának 40-ik évfordulója alkalmából

Bemutató bérlet 9. sz.

Először

CSODA A HEGYEK KÖZT

Legenda 4 felvonásban. Irta:

MOLNÁR FERENC

Személyek:

Rendező Jób Dániel

Az idegen ügyvéd	— Toronyi L. Imre	Csendőrtizedes	— Bihary József
Polgármester	— Góth Sándor	Első közcseendő	— Körössi László
Felesége	— Gyöngyössi Erzsé	Második közcseendő	— Tery Mihály
Veronika, leánya	— Tolnay Klári	Orvos	— Köpeczi Boóc Lajos
Kornélia, leánya	— Németh Romola	Inas	— Dózsa István
Báró	— Berczy Géza	Harmadik közcseendő	— Zátory Kálmán
Földesúr	— Gellért Endre	Paraszt	— Peczleg János
Kis Cili, cseléd	— Muráti Lili	Öregasszony	— Vágóné Margit
Törvényszéki elnök	— Beregi Oszkár	Fiatalasszony	— Pártos Erzsé
Ügyész	— Solthy György	Egy férfi	— Mátray József
Simon, kis fiskális	— Ráday Imre	Első szavazóbíró	— Perczel Oszkár
Tanító	— Perényi László	Második szavazóbíró	— Árkossy Vilmos
Priór	— Leövey Leó	Törvényszéki jegyző	— Egry István
Óreg szerzetes	— Bárdi Odön	Első esküdt	— Nemess Gyula
Első szerzetes	— Vértess Lajos	Második esküdt	— Abay Gyula
Második szerzetes	— Ajtay Andor		

Esküdtök, jegyzők, kisvárosi férfiak és asszonyok

Történik a múlt században, valahol messze fenn a hegyek közt, egy kis bányavároskában

A zenei részt Demény Dezső pápai kamarás állította össze

Karnagy Fischer Sándor

Diszlettervező Vörös Pál

Est megelőzi

I. NEGYVEN ÉV

Kis alkalmi játék prólógus helyett. Irta HUNYADY SÁNDOR

Személyek: Muráti Lili, Góthné Kertész Ella, Tolnay Klári, Szombathelyi Blanka, Németh Romola, Góth Sándor, Ráday Imre, Bihary József

Történik a Vígszínház társalgójában

II.

EMLÉKEZÉS. Irta HARSANYI ZSOLT. Elmondja MAKAY MARGIT

Jegyek kaphatók: a Vígszínház jegypénztáránál (telefon: 15-3-44) d. e. 9 órától egész napon át - déli szünet nélkül - az előadás kezdetéig és az összes jegyirodáknál

Honthy Hanna

Fejes Teri

Mészáros Giza

A végére jutunk lassan e kis fogalmazványnak, de úgy érzem, hogy nem lehet pontot tenni még. Az emlékezetemből új nevek tölulnak föl. Újra eszembe jut Lánccy Ilka, akit külön hosszú passzus illetett volna, hiszen a magyar színjátszásnak egyik legelső, igazi, nagy társalgási színésznője volt. Ide kell írnom a régi kedvencek közül Kal-már Pirocska nevét. Nógrádi Jolánt. A két kiváló rendezőt: Mátray Bélát

és Péchy Kálmánt. De nemcsak a millenniumi időkben, hanem a jelen-kort illetőleg is kicsoda értékekről kell megemlékezni. Lehet-e el-felejtkezni olyan karakterisztikus művésznőkről, mint Mészáros Giza, Kornai Berta, vagy még közelebb Honthy Hanna és Fejes Teri, aki az Antóniában tűnt fel. Azután itt van Ágay Irén, aki szintén a Vígszínház színpadán aratta első sikerét. Ne feledkezzünk meg Laczkó Aranka

nemes művészetéről. És vele együtt olyan kiválóságokról, mint *Berzéty Ilona*, *Bihary Ákos*, *Bródy István* (a színház rendezője volt), *Dayka Balázs*, *Fáy Szeréna*, *Ferenczy Károly*, *Gách Lilla*, *Hettyey Aranka*, *Huszár Károly*, *Kazaliczky Antal*, *Kiss Irén*, *Lenkeffy Ica*, *Pethes Imre*, *Perczel Oszkár*, *Péchy Erzsébet*, *Pécsi Blanka*, *Ráthonyi Ákos*, *Rátkay Márton*, *Sziklai Kornél*, *Varga Anna*, *Berczy Géza*, *Gyöngyössy Erzsébet*, *Sitkey Irén*, *Székely Lujza*, *Orsolya Erzsébet*, *Vaszary Piroska*, *Cs. Aczél Ilona*, *Peéry Piri*, *Keleti Juliska*, *Turay Ida*, *Szemlér Mária*, *Simon Marcsa*, *Medgyaszay Vilma*, *Zala Karola*, *Hajmássy Miklós*, *Kiss Ferenc*, *Uray Tivadar*, *Tassy Mária*, *Esterházy Ilona*, *Békássy István*, *Kovács Károly*, *Gyergyay*

István, *Szakáts Zoltán*. E sorrendben sok név valóságos kis gyöngye a Vígszínház történetének. De a helyünk olyan kevés, hogy bármennyire illene, még csillag alatti megjegyzést sem tehetünk a nevekhez. Haladnunk kell sürgősen tovább.

A szerzőkre vonatkozólag legyen melegségem, hogy csak most említem édesanyámat, akinek a magyar ciklus alatt játszották színdarabját. Egyszerűen csak felsorolok olyan neveket, mint *Nagy Endre*, *Pásztor Árpád*, *Vajda Ernő*, *Ruttkay György*, *Szép Ernő*, *Bethlen Margit grófnő*, *Jób Dániel*, *Biró Lajos*, *Pekár Gyula*, *Indig Ottó*, *Vaszary János*, vagy *Csathó Kálmán*, akinek vígjátéka szinte e színházi pillanatban szerepel a műsoron, kolosszális sikerrel. A

Bethlen Margit grófnő

Hatwany Lily bárónő

Szép Ernő

Csathó Kálmán

multba visszatekintve pedig még hozzá kell fűzni a lajstromhoz; *Farkas Imre*, *Faragó Jenő* és *Verő György* nevét.

A Magyar Vígszínház Részvénytársaság igazgatósága több ízben változott az elmúlt 40 esztendő alatt. A mostani jubiláris évben a társaság elnöke Jekelfalussy Zoltán titkos tanácsos, volt fiumei kormányzó, az igazgatóság tagjai gróf Ráday Geodeon, Lukács György volt miniszterek, Burchard Bélaváry Rezső (akinek édesapja az alapító igazgatóságnak is tagja volt) és Szüllő Géza.

Hiábavaló igyekezet mindenkiről megemlékezni. A Vígszínház negyven éve oly gazdag, olyan rengeteg tehetséges ember munkájából

állott össze, hogy ebben a vékony füzetben akkor sem férne el valamennyinek a neve és érdeme szerinti méltatása, ha az ember emlékezete a gép pontosságával működött volna.

Nem ragaszkodhattam szorosan a kronológiához. Legalább egy esztendő kellene hozzá, hogy valaki alapos tanulmányt írhasson egy olyan intézménynek a negyven esztendőjéről, mint a Vígszínház. A nagy mult eseményeinek szeszélyes felsorolásával jutottam el a jelenig, amely a fényes negyven esztendő után is teli van olyan friss energiával és tiszta művészi ambícióval, mintha e jubileum nem a mult megkoronázása, hanem egy új kezdet megnyitó előadása lenne.

Magyar Színház Intézet
Könyvtára 1958. szept. 29/12

Vajda Ernő

Ruttkay György

Biró Lajos

Vaszary János